

MATS FÄLT:

Front Nationals framgångar

Jean-Marie Le Pen, ledaren för det franska högerextremistiska partiet Front National, röntade en sensationell framgång i Europa-parlamentsvalet. Hans parti fick 11 % av rösterna – nästan lika mycket som kommunisterna. Denna artikel beskriver partiets framväxt och vilka konsekvenser det fått för de övriga partierna i Frankrike.

Ibland tar journalister miste. Behandlingen av Hitlers parti under 20-talet i Tyskland är ett exempel. Rörelsen fick reklam, gratis och ofta spektakulär sådan, och kunde sprida sitt budskap långt bättre än någonsin på egen hand. Pressens avsikt var inte att hjälpa Hitler, snarare tvärtom, men resultatet blev likväl detta.

Ungefär samma sak har hänt i Frankrike. Ledaren för högerpartiet Front National, Jean-Marie Le Pen, uppmärksammades på grund av sina invandrarfientliga åsikter, blev ett hett namn i massmedia och vann 11 % av rösterna i valet till Europa-parlamentet.

Massmedia ville visa hur löjlig Le Pen var. TV, radio och tidningar betraktade honom som en extremist som inte behövde tagas på allvar. Samtidigt som hans ansikte pryddes allt fler tidskrifts-omslag och förstasidor växte hans stöd bland fransmännen. Massmedia visade sig ha tagit gruvligt miste. Front National fick nästan lika många röster som det förlorande kommunistpartiet.

Partiets framväxt

Front National bildades 1972 av spillrorna av den franska högern till höger om center-högerpartiet UDF och gaulistpartiet RPR. De hade ökenvandrat under de Gaulle och fortsatte att göra det i början av 80-talet. En viss framgång i kommunalval under 1983, bla i Dreux med 16 % av rösterna i första valomgången och samarbete med de borgerliga partierna, ändrade inte huvudintrycket. I Europa-valet 1979 fick partiets kandidater bara 1,3 % av rösterna. Att Le Pen vann 12 % i sin egen kommun 1983 var inte heller ett genombrott. Han om någon borde kunna dra väljare till partiet.

Mats Fält studerar vid Uppsala universitet.

Front Nationals politik har uppmärksammats främst för sin invandrarfientlighet. Andra inslag är lag och ordning, mer kapitalism, nationalism och allmän högerpopulism. Front National vill framstå som den vanlige fransmannens försvarare. Valaffischernas teman var: "I första hand – fransmännen" och "Le Pen säger det Du tycker". I vissa fall stämde det säkert. Frankrikes neo-stalinistiska kommunistparti är dessutom en användbar måltavla för partiet.

Yttersta högern i Frankrike kunde inte rå på de Gaulle som de hatade efter sveket i Algeriet-frågan. Generalen lovade när han plötsligt och knappast demokratiskt kom till makten 1958 att aldrig lämna de franska departementen i Nordafrika men övergav dem trots det. Det glömdes aldrig Le Pens äldre anhängare. 1965 ställde rörelsen upp bakom Tixier-Vignancour i presidentvalet men fick trots att Algeriet fortfarande var aktuellt inte mer än 5,3% av rösterna. 1973 försökte sig Le Pen på samma hopplösa företag. Resultat: 0,8%.

Före årets Europa-val var Front National en högst marginell företeelse. Efter valet blev Le Pen historisk. Han vann yttersta högerns största seger under den femte republiken. Poujadisternas skatterevolt och framgångar under 50-talet kan ses som en radikal högerrörelse som visserligen snabbt fölnade men för en tid hade stort genomslag. Jean-Marie Le Pen var 1956 yngst av Pierre Poujades parlamentariker, bara 27 år.

Idag är Poujade bitter. Han anser att Le Pen är en nolla som dessutom skapats av honom själv. Alltsedan 50-talet har Poujade utfört en ensam ökenvandring. Le Pen har hela tiden varit aktiv inom

yttersta högern. Dessutom hann han med en karriär som fallskärmsjägare i Algeriet. Andra anklagar honom för att ha torterat fångar under kriget. Själv anser han sig ha försvarat fosterlandet – Algeriet var en del av Frankrike enligt fransk lag – bättre än de Gaulle och andra politiker.

Resterna av marskalk Petains nationella rörelse från Vichy-tiden, hemvändande fransmän från Algeriet och andra kolonier och före detta poujadister är viktiga inslag i Front Nationals medlemskader.

Valet till Europaparlamentet

Idag är Le Pen inte den clown massmedia velat framställa honom som. I Europaparlamentet kandiderade han till ordförandeposten för sitt parti och det italienska nyfascistiska MSI. Andra internationella aktiviteter innefattar ett besök hos broderpartiet National Front i England. Detta mer än mycket annat bevisar att Le Pen inte bara är en snäll farbror som är vanliga människors vän.

Orsakerna till partiets framgång är flera. Front Nationals affischer märktes överallt i Frankrike – organisationen kan inte ha varit alltför dålig. Invandringen upplevs av många som ett problem och i takt med arbetslösheten har hetsen mot utlänningarna och de franska medborgare som kommit från de kolonier som partiet helst sett att Frankrike behållit ökat. Den enade borgerlighetens samlingslista med före detta koncentrationslägerfången, judinnan och liberalen Simone Veil i spetsen föll inte högerväljarna i smaken. Veil är inte liberal i folkpartistisk mening men inte heller direkt högerinriktad. Hon är ingen bombastisk

talare men mycket kompetent. Framtoningen blev dock utslätad, man satsade på mittenväljarna.

Borgerligheten saknade "borgarklassens diskreta charm". Veils framtoning var mer diskret än charmig.

De båda borgerliga partierna

Det borgerliga styret under de Gaulle byggde bland annat på idén om ett system mellan socialism och kapitalism. Det förra blev dock inte så viktigt då presidenten oftast stödde sig på centern-högern. Redan efter kriget nationaliserades stora delar av näringslivet. Giscard d'Estaing genomförde få reformer i borgerlig riktning. Tvärtom retade tex fru Veils abortlagstiftning många konservativa och liberala katoliker. Även Giscard talade svävande om medelvägar.

Radikalismen och reformivern lyste med sin frånvaro. Raymond Barre var liksom Jacques Chirac premiärminister under Giscard och de båda förknippas med hans glanslösa politik utan ideologisk ledstjärna. Att sedan presidentens framtoning var betydligt mer aristokratisk än vårt kungapars är en annan sak.

Giscard d'Estaings återinträde i nationalförsamlingen efter ett fyllnadsval mottogs inte enbart positivt av de egna. Giscards parti, UDF, är splittrat och frågan är känslig. En fd president, delvis skandaliserad av diamantaffärer och fantasiprojekt med oljeletande flygplan inblandade, är inte alltid en tillgång.

Jacques Chirac och RPR, gaullistpartiet, skärpte sin framtoning som ett resultat av Front Nationals framgångar. Man ångrar stödet till Europa-valets enhetslista. RPR tvingades använda samma låga profil som Veil. Det hjälpte Le Pen som tog många av RPR:s väljare. Raymond Barre var först med att tala med Le Pen efter segern. Det kritiserades men Barre såg det som naturligt att ta ett parti med 11% av väljarna på allvar.

Front Nationals framgång är förhoppningsvis en engångsföreteelse. Partiets stöd i traditionellt konservativa områden, som tex i Vendée i västra Frankrike, var svagt. Bäst gick det i sydost och på södra Korsika. Något positivt har dock den före detta fallskärmsjägarens framgångar fört med sig. De borgerliga partierna har tvingats presentera ett alternativ till regeringens politik.

Man kan inte längre ta det för självklart att UDF-RPR kan räkna med 45-55% av väljarkåren. Systemförändringar har aktualiserats av både RPR och UDF. Nationaliserade företag skall säljas och monopol brytas upp. Borgerligheten har tvingats bygga upp ett ideologiskt underbyggt program. Det kommer att behövas i framtiden. Det räcker inte med att Mitterrand har lägre opinionssiffror än någon annan president i modern tid. Väljare vill gärna rösta för, inte bara emot någonting.